

Vergaderen in Maashorst

14 januari 2025

Job van Meijeren
Lucyenne van de Coevering

Aanleiding

Het vergadermodel heeft de gemeente Maashorst nooit als een jas gepast. Bij de start van de nieuwe gemeente is het ontworpen. Nu is er een logisch moment om opnieuw naar het vergadermodel te kijken en aanpassingen te doen.

Doelstelling
Het evalueren van het vergadermodel en in gesprek met de gemeenteraad en andere gebruikers (college, organisatie) het vergadermodel zo inrichten dat dit 'past' bij Maashorst

Door middel van een gesprek met de klankbordgroep, een vragenlijst, een raadsbijeenkomst, een gesprek met de driehoek, het bekijken van raadsvergaderingen en een documentanalyse is er gekeken hoe het vergadermodel wordt ervaren en waar het schuurt. In dit advies worden voorstellen gedaan voor verbeteringen.

Dit advies richt zich voornamelijk op *structuur* van vergaderen en niet op *cultuur*. De cultuur hangt natuurlijk wel samen met de structuur van vergaderen. Waar relevant zijn in het advies hier aandachtspunten bij aangegeven.

Leeswijzer

In deze rapportage staan de vijf belangrijkste **bevindingen** uit onze analyse van het vergadermodel en de uitkomsten van het onderzoek onder raadsleden, collegeleden en medewerkers uit griffie en organisatie.

De **opbrengst** van de raadsbijeenkomst is vervolgens samengevat. Tijdens de bijeenkomsten zijn de analyse van knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen besproken.

Deze rapportage sluit af met onze **adviezen**. Bij elk van de adviezen geven we een toelichting, voorbeelden en acties om ermee aan de slag te gaan.

Bevindingen

Vergaderen in Maashorst

Er is gekozen voor het BOB-model voor vergaderen

- **B**eeldvorming: raadsinformatieavonden en eerste termijn commissies
- **O**ordeelsvorming: met name in de tweede termijn in de commissies en de raadsvergadering
- **B**esluitvorming: raadsvergadering

Twee gremia zorgen voor de organisatie van vergaderingen van de raad

- Agendacommissie: afspraken over de planning
- Presidium: afspraken over het proces

Huidige vergaderschema

Het huidige vergaderschema in Maashorst heeft een opzet van een vijf wekelijkse cyclus van vergaderen. Hierbij wordt begonnen met een raadsinformatiebijeenkomst, dan zijn er twee weken met commissievergaderingen (twee afzonderlijke commissies). De cyclus sluit af met de raadsvergadering.

De *beeldvormende bijeenkomsten* zijn voornamelijk informatief van aard en niet primair gericht op thema's die ook in dezelfde cyclus voor besluitvorming aan de orde komen.

De *commissievergaderingen* zijn zowel beeldvormend (eerste termijn) als oordeelsvormend (tweede termijn) van aard.

In de *raadsvergadering* staat het besluit centraal. Over het algemeen vindt hier niet veel debat of oordeelsvorming meer plaats. Raadsvergaderingen zijn regelmatig heel kort in de gemeente Maashorst.

Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5
Agendacommissie Vaststellen agenda	**Raadsinformatie Bijeenkomst** Beeldvorming	**Commissievergaderingen** Verdiepen en standpunt innemen. De eerste termijn geldt als beeldvorming		**Raadsvergadering** De raad neemt een besluit

Uitkomsten onderzoek

1. Er is een **heersende verdeeldheid** over het vergadermodel. De antwoorden op vragen zijn wisselend. Dit is zichtbaar bij de tevredenheid, vergaderdruk en begrijpelijkheid van het model. De ervaring is dus niet eenduidig.

2. Respondenten zijn positief over de **structuur** van het vergadermodel, maar kritisch op hoe de uitvoering er in de praktijk uitziet.

3. De **beeldvorming** moet anders en beter. Er is hierin ook te weinig ruimte voor inwoners om hun inbreng te geven of om naar hen te luisteren.

4. Er lijkt ruimte voor **debat** in de **oordeelsvorming,** maar deze ruimte wordt op dit moment niet benut. Debat vindt niet plaats op hoofdlijnen.

5. Niet alle **regels en afspraken** zijn duidelijk voor iedereen of worden niet door iedereen nageleefd. Sommige regels zijn te ingewikkeld.

Verantwoording

Algemeen

Deze bevindingen zijn het resultaat van analyse van documenten en het informatiesysteem, van gesprekken en van een vragenlijstonderzoek.

Vragenlijstonderzoek

Aan het onderzoek is meegedaan door 19 raadsleden, 2 commissie-leden, 4 collegeleden, 13 ambtenaren en 5 leden van het griffieteam.

Onder de raadsleden waren 16 respondenten die het bestuursakkoord hebben getekend en 5 respondenten die het akkoord niet hebben getekend.

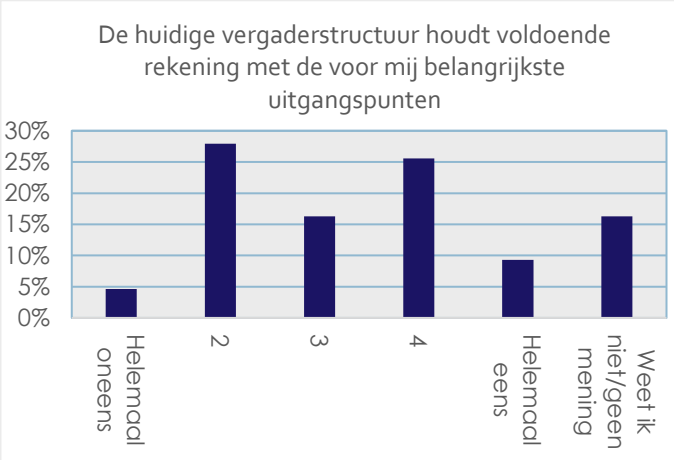
Bevinding 1 Heersende verdeeldheid over het vergadermodel

De uitkomsten van de vragenlijst laten zien dat de meeste raadsleden uit de voeten kunnen met het vergadermodel, maar ervaren dat het model nog niet helemaal aansluit bij de wensen van de raad.

De mate waarin respondenten (on)tevreden zijn is verschillend. Zelden is het helemaal positief of helemaal negatief.

Verschillen tussen de beleving van het model

Op basis van de enquête signaleren wij dat de beleving van de raadsleden niet eenduidig is. Dit begint bij de mate van tevredenheid over het huidige vergadermodel. Niemand is zeer ontevreden en maar een enkeling is zeer tevreden. Ongeveer evenveel raadsleden zijn tevreden, ontevreden of neutraal. Hetzelfde is te zien wanneer we vragen of de vergaderstructuur voldoende rekening houdt met de belangrijkste uitgangspunten.

De toegankelijkheid van het model

Dezelfde verdeeldheid, zonder zeer positieve of negatieve uitschieters, valt op wanneer we kijken naar de beoordeling van de vergaderingen. Raadsleden zijn verdeeld over de toegankelijkheid van het vergadersysteem. Ze benoemen in een aantal gevallen dat het model zelf wel toegankelijk is, maar zonder uitleg en afspraken niet voor iedereen goed te volgen is. Een vrij groot deel van de respondenten licht bij deze vraag toe dat het systeem toegankelijk is met een passende uitleg. Dit is volgens de raadsleden op dit moment nog niet het geval.

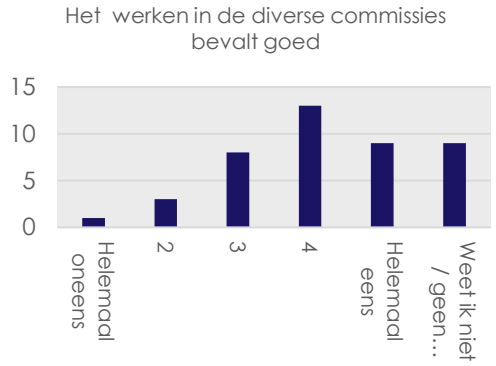
Bevinding 2 Structuur in de basis op orde

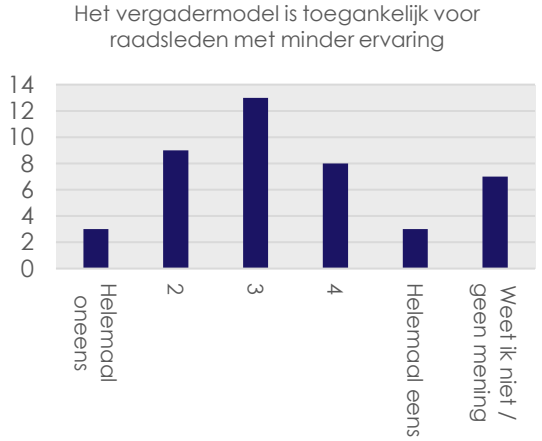
Raadsleden vinden de basis en theorie van het huidige vergadermodel geschikt. Ze benadrukken echter dat de uitvoering te wensen overlaat. Raadsleden kaarten aan dat ze zien dat niet iedereen het model begrijpt en er over een aantal aspecten onduidelijkheden bestaan.

Tevreden over de structuur, ontevreden over de uitvoering
Raadsleden geven aan dat zij de structuur van het huidige vergadermodel waarderen. De verdeling op basis van een beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende fase bevalt de raad goed.

Over de commissies zelf zijn de raadsleden overwegend positief. Dit is een van de weinige aspecten waar weinig verdeeldheid over heerst. Raadsleden zijn ook onverdeeld tevreden over het functioneren van de agendacommissie en het presidium.

Deze beoordeling laat zien dat de raadsleden de structuur en basis van het model voldoende vinden passen. De beoordeling van de ervaring met en uitvoering van het model is negatiever. De vertaalslag naar de praktijk is nog niet naar tevredenheid.

Bevinding 3 Beeldvorming kan verbeteren

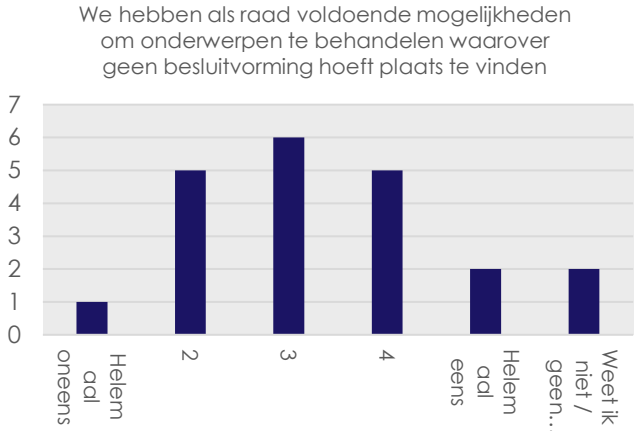
De beeldvormende fase voldoet niet aan de behoefte en verwachtingen. Raadsleden benoemen dat het beeldvormende onderdeel soms ook ontbreekt in de besluitvorming.

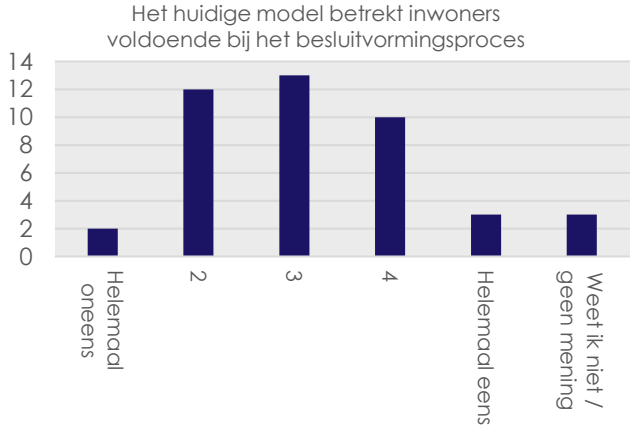
Volgens een groot deel van de raadsleden is er te weinig ruimte voor inwoners om hun inbreng te geven of om naar hen te luisteren.

Kritiek op de beeldvormende fase
De beeldvormende bijeenkomsten voldoen niet aan de verwachtingen van raadsleden. Het nut en doel van informatiebijeenkomsten is niet altijd helder. In de besluitvorming krijgt beeldvorming onvoldoende een plek.

Raadsleden geven aan dat niet altijd duidelijk is wat besproken mag en moet worden tijdens beeldvormende informatieavonden. Informatieavonden zijn voornamelijk bijeenkomsten waar de organisatie een door het college geagendeerd onderwerp toelicht. In sommige gevallen kunnen raadsleden met elkaar en de wethouder in gesprek. Fracties of raadsleden dragen zelden zelf een onderwerp aan.

Betrokkenheid van inwoners
Inwoners hebben, naast de mogelijkheid tot inspreken, geen plek in de beeldvormende fase. Raadsleden geven aan dat ze dit graag anders zouden zien. Zij zien de beeldvormende fase als een geschikt moment om op te halen wat inwoners en stakeholders van een bepaald thema vinden.

Bevinding 4 Debat en oordeelsvorming moeten anders

Raadsleden laten blijken dat zij in de structuur van het model ruimte voor debat zien, maar zij benadrukken dat deze ruimte op dit moment niet wordt benut.

Raadsleden benoemen daarbij ook dat het debat niet plaatsvindt op hoofdlijnen.

Ruimte voor debat
Zoals de bevinding over de structuur van het model al liet zien, ziet de raad deze als positief. Dit uit zich ook in de wijze waarop de raadsleden naar de kwaliteit van het debat kijken. Zij benoemen dat er in theorie genoeg ruimte is om te debatteren in de tweede termijn van de raadscommissie en tijdens de raadsvergadering. Zij zien dit niet terug in de praktijk. De scherpe scheiding tussen de twee termijnen in de commissie staat dit ook in de weg.

In de praktijk debatteert de raad op detailniveau en niet op hoofdlijnen. Zowel raad als organisatie zouden dit graag anders zien. De raad doet tijdens commissievergadering aan beeldvorming en bevraagt ook in de tweede termijn vooral het college. De raad houdt daardoor minder tijd over om met elkaar het gesprek aan te gaan. Tijdens de raadsvergadering komt het debat vervolgens ook niet voldoende op gang.

Bevinding 5
Regels en afspraken moeten eenduidiger

Raadsleden benoemen dat niet alle afspraken en regels door iedereen worden nageleefd.

In sommige gevallen zijn de regels niet helder en andere zijn niet goed uitgelegd. Raadsleden stellen niet altijd op één lijn te zitten betreffende de interpretatie van de regels.

Onduidelijke en afwezige afspraken
Het gevoel heerst onder raadsleden dat er een gebrek is aan gedeeld begrip van de onderlinge afspraken. Wanneer raadsleden aangeven wat ze zien als verbeteringen of beperkingen verwijzen ze naar het feit dat er op sommige gebieden geen duidelijke afspraken zijn gemaakt of dat afspraken niet goed zijn uitgelegd.

Het gaat om twee knelpunten. Sommige raadsleden vinden dat het ontbreekt aan voldoende afspraken om op dezelfde manier het werk te doen.
Het andere knelpunten is dat niet alle afspraken worden begrepen of op dezelfde manier worden geïnterpreteerd.

Het voorbeeld dat het meest genoemd wordt is de verdeling van de termijnen tijdens de commissies. Raadsleden kaarten aan dat het onduidelijk is welke vragen er wanneer gesteld mogen worden en wat de rol van de wethouder is.
Dit is ook het thema waar het meest wordt ervaren dat er verschillen zijn in de interpretatie van de regels. Andere voorbeelden zijn ervaren onduidelijkheid over de vergaderorde en de leidende rol van het RvO tijdens raadsvergaderingen.

Raadsbijeenkomst

Raadsbijeenkomst

Met de analyse van het democratisch samenspel in Maashorst in het hoofd gingen we met de raad in gesprek én ging de raad met zichzelf in gesprek.

De raad herkende zich in de bevindingen en bracht nog twee punten naar voren.

Gesprek over bevindingen

De raad herkende zich in de vijf bevindingen over het democratisch samenspel in Maashorst. Uit het raadsgesprek kwamen ook twee aanvullende punten naar voren.

1. Onduidelijkheid over structuur én de structuur zelf zit onderling politiek debat in de weg

Het knelpunt van de huidige regels voor het debat werd door raadsleden onderkend. De regels zelf kwamen ook onder een vergrootglas te liggen. Raadsleden voelen niet genoeg ruimte of 'vrijheid' om met elkaar het politieke debat te voeren. Hier speelt het strikte onderscheid tussen de 1e en 2e termijn tijdens commissievergaderingen een rol. Plus het gegeven dat in de eerste termijn geen inbreng wordt gegeven, waarop het debat zich kan voortzetten. Ook zorgt de beperkte beeldvorming er soms voor dat er vragen nog niet zijn gesteld en beantwoord. Dit verhindert de volgende stap: het voeren van een debat.

Raadsleden vinden het daarnaast soms ook zelf lastig om het debat op te zoeken en van mening te verschillen of ruimte te bieden om je te laten overtuigen tot een ander (deel)standpunt.

2. Ook cultuur is belangrijk voor een verbetering in democratisch samenspel

In de gesprekken werd ook naar voren gebracht dat alleen structuurwijzigingen niet leiden tot een ander (of beter) democratisch samenspel. Nieuwe regels voor het politieke debat of extra instrumenten tijdens de beeldvorming werken alleen als de raad zelf het voortouw neemt. Regie nemen en bestaande regels handhaven zijn ook onderdelen van de oplossing.

Raadsbijeenkomst

Tijdens de raadsbijeenkomst is ook gesproken over welke oplossingen het beste werken voor Maashorst.

De raad was positief over het geven van meer vrijheid aan het politieke debat en het uitbreiden van de mogelijkheden tijdens de beeldvorming.

Nadenken over oplossingen
De raad ging ook in gesprek over welke stappen nu gezet kunnen worden aan de hand van mogelijke oplossingsrichtingen voor de knelpunten.

1. Rijkere beeldvorming en meer politiek debat
De raad was eensgezind dat er meer debat tijdens de oordeelsvormende vergadering kan plaatsvinden. Het debat zou meer tussen de raadsleden moeten plaatsvinden en op hoofdlijnen. Het loslaten van het strikte onderscheid tussen de 1e en 2e termijn helpt hierbij. Ook het college kan de raad helpen door alternatieven en argumenten in raadsvoorstellen meer naar voren te brengen.

Raadsleden waren positief over het uitbreiden van de gereedschapskist voor de beeldvorming. Inwoners kunnen zo ook op een andere manier in de beeldvorming worden betrokken.

2. Kans voor nieuwe eenduidigheid
Tijdens de raadsbijeenkomst zag de raad het komende advies als een kans om met dit advies nieuwe eenduidigheid te vormen. Met een vernieuwing van het vergadermodel wil de raad de onderlinge afspraken helder hebben bij iedereen. Zodat raadsleden zichzelf en andere hierop kunnen aanspreken. Dit vraagt een goede introductie van wijzigingen.

Advies

Advies 1 Sterkere agendering vanuit de raad

De raad gaat over zijn eigen agenda. Deze reikt de prioriteiten vanuit de raad aan en is niet alleen volgend aan het college en de stukkenstroom.

De raad van Maashorst kan sterker sturen op de eigen agenda vanuit beeldvorming en een lange termijn agenda.

Acties

- Gesprek in de agendacommissie over het opvolgen van deze aanbevelingen.
- In fractievergaderingen op de agenda of er eigen initiatieven zijn en deze aankaarten bij de agendacommissie.

A. Handvatten voor de agendacommissie

De agendacommissie heeft handvatten nodig om sturing te geven aan de agenda die de raad wil. Zo kan de agendacommissie de juiste prioriteiten stellen namens de raad.

- **Agenderingsverzoeken**: regel een vaste werkwijze voor fracties om onderwerpen te agenderen voor beeldvorming of bespreking.
- **Categorisering**: bepaal de criteria voor de agendacommissie om te besluiten of een onderwerp bespreekstuk of hamerstuk is.
- **Beeldvorming**: de agendacommissie bepaalt welk type beeldvorming gelet op het onderwerp nodig is, hier zijn verschillende instrumenten voor nodig.
- **Termijnagenda**: de agendacommissie heeft een langere termijnplanning nodig die accuraat is om een goede balans in hoeveelheid stukken en gewicht van onderwerpen te plannen.
- **Advies**: de griffie en organisatie kunnen de agendacommissie voorzien van advies over agendaverzoeken en stukken om de prioritering en agendering goed te doen.

Aandachtspunten

- De wijze van omgang met hamerstukken: als de agendacommissie besluit om een stuk te agenderen in de raad als hamerstuk kan het voorkomen dat hier toch een inspreker voor komt. Bespreek of en waar je deze de ruimte wil geven.
- De agendacommissie moet goede politieke voelhorens hebben, maar de raadsfracties kunnen de commissie hier ook bij helpen door op basis van de agenda aandachtspunten aan de leden van de commissie mee te geven.

Advies 1 Sterkere agendering vanuit de raad

De raad gaat over zijn eigen agenda. Deze reikt de prioriteiten vanuit de raad aan en is niet alleen volgend aan het college en de stukkenstroom.

De raad van Maashorst kan sterker sturen op de eigen agenda vanuit beeldvorming en een lange termijn agenda.

Acties

- Gesprek in de agendacommissie over het opvolgen van deze aanbevelingen.
- In fractievergaderingen op de agenda of er eigen initiatieven zijn en deze aankaarten bij de agendacommissie.

B. Eigen initiatief en verantwoordelijkheid raadsleden

Raadsleden kunnen meer initiatief en verantwoordelijkheid nemen, door:

- Zelf agendaverzoeken in te dienen bij de agendacommissie.
- De stukken van de agendacommissie voor de vergadering te lezen en de agendacommissie te informeren als een (door griffie of organisatie) geadviseerde prioriteit voor de raad hoger zou moeten liggen.
- De termijnagenda te bewaken voor thema's die je als raadslid relevant vindt.

Samenstelling van de agendacommissie

De agendacommissie werkt goed in de huidige samenstelling. Het feit dat deze geen evenredige vertegenwoordiging is van fracties helpt om niet het politieke, maar het raadsbelang te wegen. De commissie moet fungeren voor de raad als geheel. Fracties kunnen specifiek voor hen belangrijke punten altijd meegeven aan leden van de commissie. Uit de enquête en raadsbijeenkomst bleek dat de raadsleden tevreden zijn over de agendacommissie.

Hamerstukken

Hamerstukken worden niet meer behandeld op de commissievergadering, maar worden meteen geagendeerd voor de raad. Mocht er toch noodzaak zijn om het stuk wel te bespreken, dan is dit natuurlijk per raadsmeerderheid altijd te besluiten.

Advies 2
Gebruik meer instrumenten voor beeldvorming

Er zijn meer instrumenten waarvan de raad gebruik kan maken om tot goede beeldvorming te komen, passend bij het onderwerp. Het uitgangspunt hierbij is dat het juiste middel zorgt voor het beste resultaat voor inwoners, raad, ambtelijke organisatie en college.

Acties

- Instrumenten vaststellen met randvoorwaarden.
- Oefenen en evalueren van de toepassing in de praktijk.

A. Kies meer instrumenten voor beeldvorming en bepaal de randvoorwaarden van de instrumenten.

Stel als raad een aantal aanvullende instrumenten vast voor de beeldvorming en bepaal de randvoorwaarden hiervan. De belangrijkste beeldvorming vormt het voorstel zelf, aangevuld met de mogelijkheid om technische vragen schriftelijk te stellen. Indien een onderwerp meer nodig heeft is verdere beeldvorming mogelijk via een beeldvormende bijeenkomst

- Hiermee kan de beeldvorming vanuit de (1e termijn in de) commissie verschuiven naar de beeldvormende bijeenkomsten. Maar ook: naar het stellen van technische vragen.
- De agendacommissie besluit op advies van griffie en organisatie en op verzoek van fracties of college over de inzet van het instrumentarium.
- Het doel hierbij is dat steeds het middel wordt gekozen dat het meest aansluit bij de beeldvormende behoefte van de gemeenteraad. Verwachtingsmanagement is hierbij van groot belang. Van tevoren moet worden gecommuniceerd wat de rol is van de raad en hoe het vervolg eruitziet.
- Experimenteer hiermee, in de praktijk moet je wennen aan de nieuwe instrumenten.
- Evalueer regelmatig in de agendacommissie (en af en toe met de raad) hoe het werkt.
- Overweeg (als er extra behoefte is) om beeldvormende bijeenkomsten parallel te plannen.

B. Geef met het nieuwe instrumentarium inwoners meer ruimte om deel te nemen aan de beeldvorming.

Met de nieuwe instrumenten kunnen inwoners meer betrokken worden in de beeldvorming om hun bijdrage te leveren op onderwerpen. Maak hiervan gebruik en evalueer de ervaringen hiermee ook met elkaar, om dit af te stemmen op behoefte en invulling in de praktijk. De raad kan hier zelf invulling aangeven. Hierbij is plek voor inspreekrecht een logische keuze, maar ook het meenemen in een bepaald type beeldvorming zoals een werkbezoek of hoorzitting waarbij inwoners worden actief worden uitgenodigd.

De gereedschapskist voor beeldvorming

Vier mogelijke instrumenten voor beeldvorming die wij u adviseren worden hier beschreven in een eerste uitwerking.

Instrument	Doel en gebruik	Werkwijze	Rollen
Technische vragen ***(evt. technische sessie bij complex onderwerp)***	Bij een onderwerp waarover oordeelsvorming en besluitvorming gaat plaatshebben en niet veel technische of politieke vragen in de beeldvorming zijn te verwachten.	• De raad krijgt gelegenheid om voorafgaand aan de oordeelsvorming (vanaf publicatie agenda's) technische vragen schriftelijk te stellen. • Deze worden van antwoord voorzien uiterlijk 1 dag voorafgaand aan de commissie. Antwoorden worden gedeeld via het RIS.	• Raadsleden: vragen stellen • Griffie: doorgeleiden van de vragen en antwoorden • Ambtenaren: beantwoorden vragen • College: geen betrokkenheid, wordt geïnformeerd
Beeldvormende bijeenkomst raadsvoorstel ***(evt. hoorzitting, bij veel insprekers)***	Bij een onderwerp waarover oordeelsvorming en besluitvorming gaat plaatshebben en waarbij veel politieke vragen of insprekers te verwachten zijn. Openbare bijeenkomst.	• Bij de bijeenkomst kunnen insprekers gebruik maken van hun recht tot inspreken. • Bij de bijeenkomst kunnen raadsleden technische en politieke vragen stellen aan college. • Het college kan vragen beantwoorden en zich laten bijstaan door ambtenaren.	• Inwoners: inspreekrecht • Raadsleden: technische en politieke vragen stellen • College: beantwoording politieke vragen • Ambtenaren: beantwoorden technische vragen
Themasessie	Een sessie van ongeveer 1 uur waarbij de gemeenteraad geïnformeerd wordt over een thema of onderwerp en de raad inhoudelijke vragen kan stellen. Voor thema's en onderwerpen die raad of college willen bespreken.	• Presentatie of nadere toelichting. • Vooraf is het thema en doel van de bijeenkomst helder. • Sheets worden gedeeld op het RIS. • Openbaar, tenzij.	• Raadsleden: luisteren, vragen stellen • College: introduceren doel bijeenkomst en toelichten wanneer de raad opnieuw wordt betrokken • Ambtenaren: toelichten inhoud
Werkbezoek ***(evt. rondetafelgesprek bij veel inbrengers)***	Een bezoek van de gemeenteraad op een locatie waarover besluitvorming voorzien is. Onderdeel is een georganiseerd (en gestructureerd) gesprek ter plaatse om belangen te beluisteren.	• De griffier organiseert dit. De voorzitter van de bijeenkomst is namens de raad het eerste aanspreekpunt en wordt betrokken bij de voorbereiding. • Openbaar of besloten, afhankelijk van thematiek en wensen betrokkenen.	• Inwoners: vragen stellen, aandachtspunten meegeven • Raadsleden: luisteren, vragen stellen • College: toehoorder, desgevraagd toelichten • Ambtenaren: toehoorder, desgevraagd toelichten

Advies 3
Meer politiek debat bij oordeelsvorming

De gemeenteraad heeft een kaderstellende rol. Om die rol te vervullen moet het debat gaan over de hoofdlijnen: over waarden, politieke keuzes en prioritering.

Debat is belangrijk om ook naar inwoners duidelijk en transparant te maken welke afwegingen er worden gemaakt bij besluiten door de gemeenteraad.

Acties
- Afspreken hiermee aan de slag te gaan
- Aanpassing Reglement van Orde
- Opdracht raadsvoorstellen met alternatieven aan college
- Debattraining

A. Laat commissies vooral oordeelsvormend zijn, schrap de termijnenregel

Schrap de regel dat de eerste termijn in de commissie beeldvormend moet zijn en de tweede termijn oordeelsvormend. Dit onderscheid werkt in de praktijk niet en verhinderd het debat.

- Maak de commissies primair oordeelsvormend, waarbij er ook gelegenheid is om een beeldvormende vraag (van politieke aard, niet technisch) te stellen.
- In de eerste termijn kunnen alle fracties hun overwegingen en (voorlopige) standpunt inbrengen. Daarnaast kunnen zij eventuele aanpassingen (amendementen) of opdrachten (moties) die zij wenselijk achten benoemen. Ook kunnen zij collega-raadsleden of het college nog vragen stellen (politiek beeldvormend).
- In de tweede termijn kan (als dit tot meer inzicht leidt) verder debat plaatsvinden.
- Aan het einde van het debat moet duidelijk zijn welke bespreekpunten er zijn voor de raad en welke fracties moties en / of amendementen voorbereiden.
- Spreek af hiermee aan de slag te gaan en oefen hier een tijd mee. Bespreek de ervaringen en leer daarvan. Verwerk dit daarna ook in het Reglement van Orde (artikel 20).

Advies inrichting termijnen in de raad
- Tijdens de eerste termijn lichten fracties mogelijke moties en amendementen toe. Vervolgens betogen fracties hun standpunten en is er (ruimte voor) onderling debat. Er is ruimte voor een enkele politieke vraag aan het college, maar primair richt het debat zich op het voorstel en eventuele wijzigingsvoorstellen (amendementen) en aanvullende opdrachten (moties).
- Het college beantwoord vervolgens eventuele vragen en geeft een toelichtend oordeel over de voorgestelde raadsinstrumenten.
- Desgewenst vindt er een tweede termijn plaats waarin de fracties onderling met elkaar in debat gaan. Dit is vooral nodig als er nog van posities gewisseld kan worden.

Advies 3
Meer politiek debat bij oordeelsvorming

De gemeenteraad heeft een kaderstellende rol. Om die rol te vervullen moet het debat gaan over de hoofdlijnen: over waarden, politieke keuzes en prioritering.

Debat is belangrijk om ook naar inwoners duidelijk en transparant te maken welke afwegingen er worden gemaakt bij besluiten door de gemeenteraad.

Acties
- Afspreken hiermee aan de slag te gaan
- Aanpassing Reglement van Orde
- Opdracht raadsvoorstellen met alternatieven aan college
- Debattraining

B. Geef het college opdracht in voorstellen alternatieven te benoemen

Geef het college opdracht om bij raadsvoorstellen waar mogelijk altijd alternatieven te noemen en hierbij ook argumenten en kanttekeningen aan te geven. De argumenten en kanttekeningen komen in het voorstel zelf aan bod waardoor de raad deze in beeld heeft zodra het voorstel het besluitvormingsproces binnenkomt. Zo wordt de bestuurlijke afweging navolgbaar en bespreekbaar. In sommige gevallen kan het college ook scenario's voorleggen aan de raad (met een voorkeursscenario). Het college kan hiermee het politieke debat inhoudelijk versterken met argumenten.

Het blijft natuurlijk ook mogelijk om als college de raad te vragen om een richting aan de hand van een opinienota. Maashorst werkt hier al mee en kan hier verder mee experimenteren.

Hetzelfde geldt voor startnotities: die zijn vooral nuttig om het beleidsproces (en de participatie daarbij) van belangrijke beleidsthema's samen met de raad aan de voorkant vast te stellen en de gedachten van de raad hierbij op te halen.

C. Ga met de raad op debattraining om te oefenen met de gewijzigde regels

Advies 4
Goede implementatie van deze aanpassingen

Een goede implementatie vergt uitwerking, eenduidigheid en communicatie.

Wij adviseren de griffie om dit stapsgewijs te organiseren op afzienbare tijd, om hiermee in het komende bestuursjaar te oefenen. De nieuwe raad kan dan starten alsof het nooit anders is geweest.

Acties
- Toelichten advies en aanpassingen
- Doorvoeren veranderingen in de aanpak en uitvoeren acties
- Experimenteren en leren
- Vaststellen gewijzigd RvO

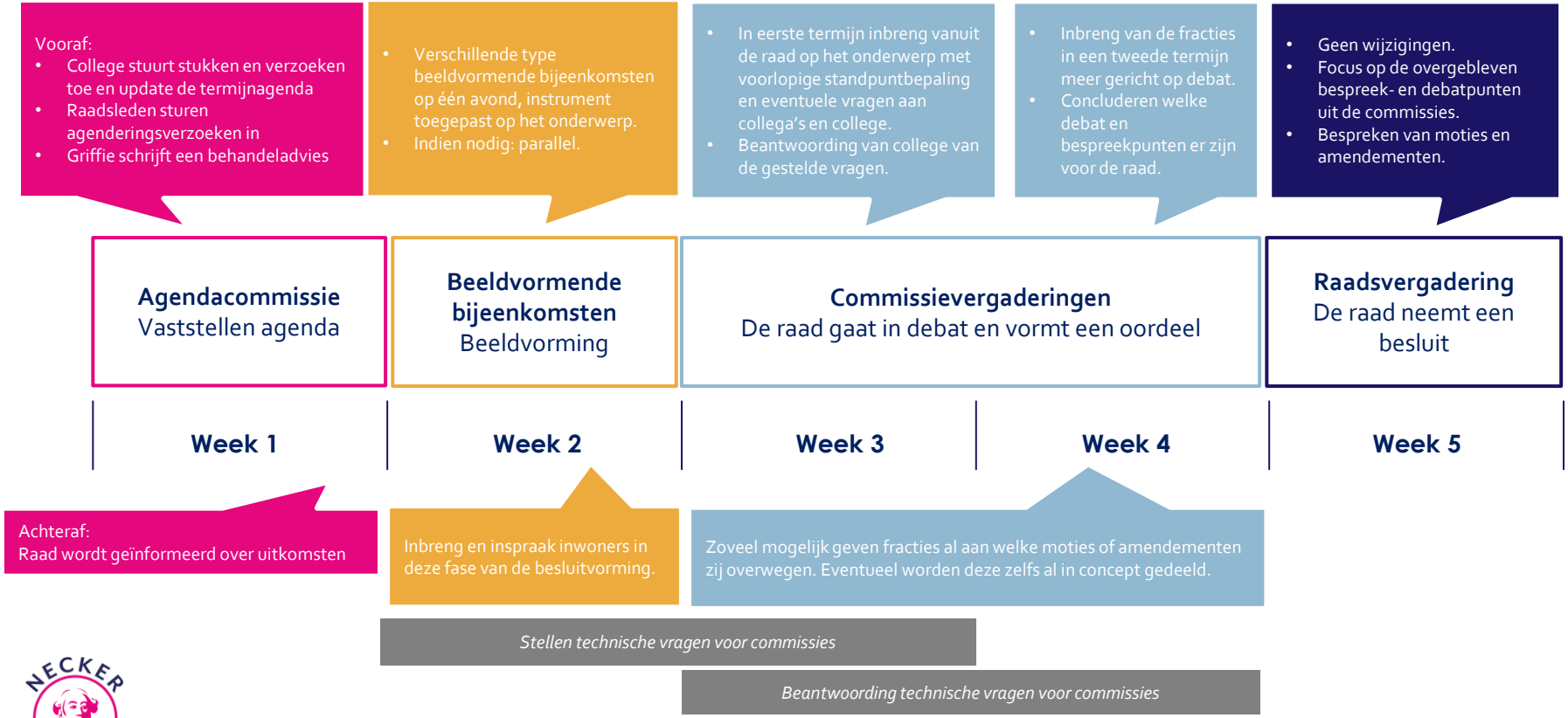
A. Aan de slag

De volgende stap is om te zorgen dat de adviezen zijn besproken, vastgesteld en dat hiermee aan de slag wordt gegaan.

- Zorg dat voor iedere raadsbijeenkomst voor iedereen helder is wat dit betekent vanaf nu en communiceer dit ook nog per mail.
- Informeer ook de organisatie over de consequenties van de wijzigingen van het vergaderstelsel en wat dit vraagt van ambtenaren. Bespreek dit in de eerste periode ook steeds voor met ambtenaren die een rol hebben in een bijeenkomst.
- Focus je niet eerst op de vastlegging in het Reglement van Orde, maar ga er zo snel mogelijk mee aan de slag. Bespreek met de voorzitters van bijeenkomsten wat dit vraagt.
- Werk alle acties uit in de relevante gremia zoals de Agendacommissie.
- Evalueer en leer van de bevindingen.
- Leg daarna de nieuwe afspraken vast in wijzigingen van het Reglement van Orde.

Samenvatting: Vergaderen in het *vergadermodel nieuwe stijl*

Aan de hand van het vergaderschema vatten we de belangrijkste wijzigingen samen.

NECKER

DEMOCRATIE MAAK JE

@ NeckervanNaem